

Jean Hanff Korelitzová

MĚLAS
TO
VĚDĚT

The New York Times
Bestseller

Jean Hanff Korelitzová

MĚLAS
TO
VĚDĚT

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

YOU SHOULD HAVE KNOWN

Copyright © 2014 by Jean Hanff Korelitz
Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2014

Z anglického originálu *You Should Have Known*, vydaného nakladatelstvím Grand Central Publishing v roce 2014, přeložila Ema Stašová
Odpovědná redaktorka Markéta Šlaufová
Korektura Dana Řezníčková
Obálka Michal Němec
Grafická úprava a sazba Tomáš Břejcha

Vydala Grada Publishing, a. s., v Praze roku 2014,
jako svou 5679. publikaci

Tisk CPI Moravia Books s. r. o.

Grada Publishing, a. s.,
U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-247-5358-4 (tištěná verze)
ISBN 978-80-247-9462-4 (elektronická verze ve formátu PDF)
ISBN 978-80-247-9463-1 (elektronická verze ve formátu EPUB)

Pro Ashera

1. ČÁST

PŘEDTÍM

1. KAPITOLA

PROSTĚ TO VÍŠ

Při první návštěvě se tu většina lidí rozplakala a vypadalo to, že ani tahle dívka nebude výjimka. Vybavená aktovkou a nezdolným sebevědomím si to nakráčela dovnitř a potřásla Grace rukou jako chladná profesionálka, již evidentně byla anebo si aspoň přála být. Pak se posadila na gauč a hodila si svou dlouhou, v serži zahalenou nohu přes nohu. Teprve *potom* na ni zřejmě plnou vahou dolehlo, kde přesně se to octla.

„No páni,“ pravila ta dívka, jejíž jméno – Grace si ho před pár minutami ještě jednou ověřila – znělo Rebecca Wynnová. „V terapeutické poradně jsem nebyla od vysoké.“

Grace jako vždycky usedla do křesla, zkrřížila své, mnohem kratší, nohy a naklonila se dopředu. Nemohla si pomoci.

„To je fakt divné. Sotva sem člověk vleze, chce se mu začít rvát.“

„Kapesníčků mám dost,“ usmála se Grace. Kolikrát už v tomhle křesle seděla, s nohama přesně v téhle pozici jako dnes, a naslouchala pláči, který prostupoval celou místností. Slzy se tady prolévaly tak často, že si někdy představovala svou kancelář pod vodou, podobně jako v jedné z kouzelných povídek Betty MacDonaldové,

kteře zbožňovala v dětství, kde ufnukaná hlavní hrdinka brečela tak dlouho, až jí voda sahala po bradu. Když naopak došlo na záchvaty vzteku, ať už v podobě křiku, nebo nenávislného ticha, připadalo jí, že nahromaděná zlost zbarvuje zdi kanceláře (ve skutečnosti vymalované nevinnou světle šedou barvou) natmavo. A podařilo-li se někdy dosáhnout souladu a spokojenosti, skoro jako by cítila vůni borovic v pozdním létě u jezera.

„Vždyť je to jen obyčejný pokoj,“ řekla povzbudivě. „S dost obyčejným nábytkem.“

„Pravda.“ Rebecca se kolem sebe rozhlédla, jako by se o tom chtěla ujistit. Tenhle pokoj – Gracina ordinace – byl s důmyslnou snahou koncipován tak, aby plnil hned několik účelů zároveň: měl působit pohodlně, a přitom nerozptylovat, oplývat přívětivostí, ale nepotlačovat ničí osobnost, a jeho výzdobu tvořily povědomé předměty, které musely oslovit úplně každého: nade dveřmi reprodukce bříz od Eliot Porterové – copak by se našel člověk, který tenhle plakát někde v minulosti nepotkal? Na koleji? V pronajaté letní chatě? –, červený perský gobelín, světloune hnědý gauč, stejně jako Gracino vlastní kožené otočné křeslo. Byl tu prosklený konferenční stolek a na něm osamocená krabice papírových kapesníků Kleenex v koženém obalu, v rohu stál starý rustikální borovicový stůl, jehož zásuvky byly plné žlutých trhacích bloků a seznamů psychofarmakologů, dětských psychologů, hypnoterapeutů specializovaných na odvykání kouření, realitních makléřů, pracovníků cestovních agentur, mediátorů, majetkových poradců a rozvodových právníků. Pera na stole čouhala z nehezkého keramického hrnku, který vyrobil její syn Henry v první třídě (a jenž se během let stal terčem neuvěřitelného množství komentářů, a vyvolal tak proud pozoruhodného množství vzpomínek), a bílá keramická stolní lampička s jutovým stínidlem vrhala tlumené světlo na zápisy jednotlivých sezení. Jediné okno v místnosti skýtalo vyhlídku na zadní uličku mezi budovami, kde nebylo k vidění vůbec

nic, nepočítáme-li jeden politováníhodný pokus o oživení v podobě obřího truhlíku s neosobními muškáty a brečťanem. Tomuhle projektu se upsal správce budovy, kterého nadšení přešlo, už když s tou dřevěnou žardinierou manévroval od dodávky přes celou uličku až na místo určení, kde se však rostlinám nedostávalo světla. Samotný truhlík krátce nato beze stopy zmizel, na betonu po něm zbyla jen temná skvrna. Grace na okrasné rostliny stejně moc nebyla.

Dnes si nicméně přinesla řezané květiny: tmavě růžové růže, zakoupené na zvláštní přání Sarabeth, která – jak se blížil jejich Velký den – měla stále silnější tendence ji nenápadně dirigovat. Nejenže si Grace na tuto příležitost musí pořídit květiny, ještě aby to byly růže, a to přímo růžové – *tmavě* růžové.

Tmavě růžové růže. *Proč?* divila se Grace. Snad Sarabeth nečeká barevnou fotku? Není dost senzační už to, že časopis *Vogue* projevil zájem o její černobílý portrét? Příkaz nicméně splnila a šoupla je do jediné vázy, kterou v kuchyňce kanceláře našla, což byl ve skutečnosti pozůstatek jedné donášky květin s nejasným poselstvím (Kytky k příležitosti ukončení terapie? Díky-že-jste-mě-přiměla-ho-opustit? Anebo že by kytice od Jonathana?). Neohrabaně a celkem neesteticky květy ve váze naaranžovala. Teď spočívaly na jednom z konferenčních stolků a tak trochu jim hrozilo, že je Rebecca převrhne svým těžkým vlněným kabátem.

„Víte,“ nadhodila Grace, „že s tím pláčem máte docela pravdu? Většinu lidí stojí velké úsilí sem vůbec přijít. Anebo v případě mé praxe, dostat sem svého partnera. Takže nepřekvapí, že když konečně překročí práh téhle místnosti, tak to ze sebe všechno pustí. To je v naprostém pořádku.“

„No, možná příště,“ odušila dívka. Mohlo jí být plus minus kolem třiceti, uvažovala v duchu Grace, byla hezká, byť možná trochu přísná, a na sobě měla oblečení, které chytře maskovalo její více než kyprou postavu a namísto toho vytvářelo dojem štíhlosti. Bílá

bavlněná košile jako by byla ušitá přesně s tímhle záměrem a hnědé seržové kalhoty jí sahaly akorát tak vysoko, aby naznačily jinak prakticky neexistující pas. Oba kousky byly vrcholným iluzionistickým trikem a evidentně je vytvořil člověk, který velice dobře věděl, co dělá. Ale k takovým lidem asi měly redaktorky *Vogue* snadný přístup, uvažovala Grace.

Rebecca se chvíli přehrabovala v aktovce, která jí stála u nohou v kozačkách, než z něj vyšťárala staříčkový kazetový diktafon a vztyčila ho na skleněnou stolní desku. „Nebude vám to doufám vadit?“ řekla. „Vím, že působí jako z pravěku, ale používám ho coby pojistku. Jednou jsem takhle strávila čtyři hodiny s jistou popovou hvězdou, která proslula trochu jinými dovednostmi než používáním rozvitých vět, a s sebou jsem měla jen takové futuristické minihejblátko o velikosti krabičky zápalek. Když jsem si ten rozhovor pak chtěla přehrát, nebylo tam ani ň. To byl nejpříšernější okamžik mé kariéry.“

„Dokážu si to představit,“ přikývla Grace. „Ale evidentně jste to nakonec nějak zvládla.“

Rebecca pokrčila rameny. Jemné plavé vlasy měla sestříhané do složitého rozčuchu a podél klíčních kostí se jí vinul stříbrný náhrdelník. „Vycucala jsem si z prstu tak chytré odpovědi, že by musela být blázen, kdyby to neautorizovala. Ale i tak to byly nervy. Její PR manažerka se pak před mou šéfredaktorkou zmínila, že to byl její nejoblíbenější rozhovor, takže jsem z toho vyšla čistá jako lilium.“ Vtom se zarazila, zpřímá na Grace pohlédla a pousmála se: „Tak mě napadá, že tohle jsem vám asi říkat neměla. Nejspíš to bude další účinek terapeutické poradny. Sotva člověk dosedne na tenhle gauč, má nutkání se zpovídat.“

Grace se usmála.

Rebecca s hlasitým cvaknutím spustila nahrávání diktafonu. Potom znovu zašmátrala v aktovce a vytáhla staromódní reportérský zápisník spolu s novotou zářícím pracovním výtiskem knihy.

„Vy už tu knížku máte?“ zvolala Grace. Byla to tak čerstvá záležitost, že si ještě nezvykla na to, vidět ji v jiných než vlastních rukou. Jako by smysl všeho toho pachtění spočíval ve vzniku jediného exempláře, a to pro ni na okrasu.

„Pochopitelně,“ odtušila dívka chladně. Její profesionalita a převa-
ha se zázračně obnovily právě v okamžiku, kdy se Grace projevi-
la jako totální diletant. Ale nic naplat. Ještě stále se zdálo zvláštní
vidět ji zhmotněnou – tu knihu, *její vlastní knihu* – zatím sice ne
v celoplošné distribuci, ale i to už bylo na spadnutí, v nejpříhodnější
možné době, krátce po Novém roce. Agentka Sarabeth, redaktorka
Maud a PR manažerka J. Coltonová (J. Coltonová! Tak se vážně jme-
novala!) trvaly na tom, aby knížka vyšla načasovaná právě takhle.
I po vleklých měsících revizí ji ten pracovní výtisk (tak hmatatelný
a uklidňující) spolu se smlouvou, *šekem* (uloženým ihned, jako by
hrozilo, že se snad vypaří či co) a edičním plánem překvapoval reál-
ností té situace a pocitem *sním či bdím*. Loni na jaře knihu prezento-
vala během konference vydavatelů. Na chodbě stál hlouček uonda-
ných jednatelů a všichni si zuřivě dělali poznámky a zubili se na ni
(někteří se k ní pak přitočili s prosíkem tykajícím se vlastních chřad-
noucích manželství – usoudila, že na tohle si bude muset zvyknout).
Dokonce i po tom zběsilém dni před rokem, kdy jí Sarabeth co ho-
dinu po telefonu referovala o neuvěřitelném a stále sílícím náporu
nabídek. O její knihu byl zájem. Někdo cizí měl o její knihu zájem.
Jeden... ne, dva, počkat! Tři, a pak následovala hantýrka, v níž se ne-
vyznala: rezervovaná cena, plénium (*plénium?* podivovala se Grace),
audio a digitál, ústupky kvůli „Žebříčku“ (jaký „Žebříček“ jí došlo,
až když si pozorně pročetla smlouvu). Nedávalo to smysl. Dlouhé
roky slýchala Grace zkazky o skomírajících nakladatelstvích, a pak se
namísto tlející mrtvolky setká s pulzujícím, dynamickým, až zběsilým
průmyslem? Na druhou stranu šlo o jednu z překonaných forem kla-
sické americké továrny, následující úpadek oceláren a zlatých dolů.

Jednou se o tom zmínila i před Sarabeth, když tři dny dlouhá jednání překazil jeden opozdilý zájemce, a tím vyvolal erupci nových nabídek. Nemělo snad být vydávání knih za zenitem? Aspoň podle toho, co se omílá v časopisech? Sarabeth se rozesmála. Vydávání opravdu chřadne, ujistila Grace a zněla přitom více než optimisticky. S výjimkou těch, co vystihnou ducha doby. A právě k tomu měla její kniha jménem *Mělas to vědět* slušně našlápnuto.

Psala ji dobré dva roky, u tamtoho psacího stolu v rohu na laptopu v pauzách mezi sezeními s klienty a za stolem z festovního dubového dřeva se skvrnami od vody, který stál v ložnici domu u jezera s výhledem na přístavní hráz, a na kuchyňské lince doma v 81. ulici za nocí, kdy byl Jonathan ještě v nemocnici anebo už v posteli, zničený po dlouhém dni, a Henry dřímал pod rozsvícenou lampičkou s knížkou rozplácnutou na prsou. Psala ji s hrnkem zázvorového čaje umístěným nebezpečně blízko klávesnice, s poznámkami rozesetými po celé lince až ke dřezu a zase zpátky a se složkami k jednotlivým případům opeřenými lepíky značky Post-it. Během psaní se její dlouholeté teorie zhmotňovaly, zpřesňovaly a osobitě vyhrzovaly, dostávaly podobu okřídlených rčení, která pak po sobě na stránkách nevěřicně četla stejně jako závěry, k nimž zřejmě dospěla, ještě než vůbec začala provozovat svou praxi, tehdy před patnácti lety. (Protože se vůbec nic nenaučila? Anebo proto, že měla od začátku pravdu?) Pravda byla taková, že si nedokázala vybavit jediný moment, kdy by se v minulosti učila, jak správně vykonávat práci terapeutky. A to i přesto, že během studií samozřejmě absolvovala spoustu seminářů a praxí, přečetla hodně knih a odevzdala všechny seminárky, aby nasbírala dost kreditů potřebných ke získání titulu. Vždycky totiž věděla, jak na to, nepamatovala se, že by to kdy *nevěděla*. Klidně by si to do tohohle úpravného kanclíku mohla namířit rovnou ze střední a byla by stejně skvělá profesionálka jako dnes, kdy měla za sebou spoustu párů úspěšně vyvedených z krize a žen uchráněných před

sňatky s muži, s nimiž by nikdy nebyly opravdu šťastné. Ne že by se kvůli tomu cítila bůhvíjak výjimečná nebo chytrá. Nepovažovala svou schopnost za dar od Boha (Bůh pro ni ostatně nepředstavoval víc než předmět historického, kulturního či uměleckého zájmu), ale za výsledek dědičnosti a výchovy, podobný situaci nadané baletky, která dostane do vínku dlouhatánské nohy a *spolu s nimi* rodiče ochotné vozit ji na lekce. Z nějakého důvodu – anebo, což bylo ještě pravděpodobnější, úplně bezdůvodně – se Grace Reinhartová-Sachsová narodila s talentem na pozorování a hodnocení lidských vztahů, který dále rozvíjela svými postřehy a rozhovory s klienty. Neuměla zpívat ani tančit, nedokázala tvořit číselné řady a pak je zase rozplétat. Na rozdíl od svého syna neuměla hrát na žádný hudební nástroj, ani by nesvedla zachraňovat životy umírajícím dětem jako její manžel – obě dovednosti by přitom přijala s vděčností a pokorou –, ale dokázala usadit lidi na gauč a s rychlostí blesku a přesností skalpelu přijít na to, jakými nástrahami si své životy komplikují a jak se jim nejlépe vyhnout. A pokud už do těch pastí padli, tak jak z nich ven – vždyť právě to bylo nejčastějším důvodem k návštěvě terapeutické praxe. Fakt, že sepsání těchto očividných faktů přivedlo *Vogue* do její bezvýznamné pidiporadny, byl vlastně neuvěřitelný a samozřejmě trochu vzrušující, ale zároveň taky poněkud bizarní. Proč by se měl někdo dostat do světél ramp jen proto, že upozorní na střídání dne s nocí, periodické obraty v ekonomice nebo jinou očividnou skutečnost? (Když někdy přemýšlela nad svou knihou a tím, co si z ní asi odnesou čtenářky, skoro se styděla. Jako by handlovala s nějakým zázračným lékem, který byl přitom odjakživa k dostání na pultech lékáren.) Ovšem na druhou stranu bylo některé věci třeba opakovat stále dokola a co nejvíc nahlas.

Před několika týdny se účastnila oběda uspořádaného v soukromém salonku restaurace Craft, pouze pro vybrané vlivné lidi z médií. Od pohledu to byl jeden cynik vedle druhého (s profesionálně

předstíraným nadšením). Za vybraného cinkotu stříbrných lžic mluvila Grace o své knize a čelila zvědavým dotazům k autorským právům (jeden obzvláště vypečený vzešel od nerudného chlapíka s rudým motýlkem), a jestli se vážně domnívá, že je *Mělas to vědět: Proč ženy neslyší, co jim jejich muži sdělují* jiná než ostatní knihy o vztazích. Všichni zřejmě přišli hlavně kvůli jídlu šéfkuchaře Toma Colicchia. Na svůj vkus byla až příliš dlouho vystavena společnosti šéfredaktorky jednoho časopisu, toho času její sousedky u stolu (rozuměj poslouchala celý večer srdceryvný příběh o šéfredaktorčině rozvodu za všechny prachy), a když jí chtěl nenechavý číšník sebrat téměř nedotčenou jehněčí kýtu, požádala, ať jí to tedy zabalí s sebou. Což nebylo úplně stylové.

Navzdory tomuto extempore pak měla J. Coltonovou na drátě prakticky nonstop a s ní i přival nabídek rozhovorů a televizních vystoupení – to vše díky onomu obědu. Draze rozvedená šéfredaktorka jí přihrála sloupek v lifestyleovém časopisu *More* a bručoun s motýlkem komiksový strip v novinách (a že tohle za to ponížení stálo, musela uznat i sama Grace). Článek pro *Vogue* se nahlásil krátce nato. Vypadalo to, že se věci daly do pohybu.

Taky napsala (na žádost redaktorky Maud) příspěvek do rubriky Komentáře o tom, proč se v lednu podává tolik žádostí o rozvod (dovolenkový stres plus novoroční předsevzetí) a (tentokrát na příkaz PR manažerky J. Coltonové) přetrpěla bizarní seanci s mediálním koučem, kde se naučila, jak správně našponovat krk, až bude hovořit s moderátorem televizní talk-show, jak se vlichotit do přízné publika ve studiu a přitom vypustit z úst co nejvíc šroubovaných slovních obrátů obsahujících v sobě název její knihy, aniž by zněla jako narcistický robot (v což aspoň zbožně doufala), nebo jak mít skvělou dikci.

„Před pár dny mi ji poslala šéfredaktorka,“ vysvětlila Rebecca a položila výtisk na stůl vedle krabice Kleenex kapesníků. „Fakt se

mi líbila. Je to něco jiného, než na co jsou lidi normálně zvyklí. *Nepodělej to hned na začátku a ušetříš si spoustu pozdějších problémů.* Velice přímočaré. Klasické knížky tohoto typu bývají o dost zaobalenější.“

Grace došlo, že interview bylo tímto oficiálně zahájeno, takže se snažila správně vyšponovat krk a dikci. Když promluvila, nezněl její hlas upřímně, ale *adekvátně*. Byl to hlas terapeutky. „Chápu, co máte na mysli. Ale mám-li být upřímná, zaobalený přístup nikomu nic dobrého nepřinesl. Myslím, že ženy jsou na poselství mé knihy připravené. Nepotřebujeme, aby s námi bylo jednáno v rukavičkách. Jsme dospělí, a jestliže jsme v minulosti něco takzvaně podělali, měli bychom si to umět přiznat a vyvodit z toho závěry. Svým klientům vysvětluji, že pokud pouze potřebují slyšet ‚určitě to bude v pořádku‘ nebo ‚všechno zlé je pro něco dobré‘ či jiné rčení tohoto typu, které je momentálně v kurzu, tak přece nemusejí chodit do poradny a platit mi za expertizu. A řekla bych, že tím pádem by si ani neměli kupovat mou knihu,“ usmála se. „To ať si radši pořídí některou z těch klasických příruček. *Jak se promilovat ke ztracenému manželskému štěstí. Jak za svůj vztah bojovat.*

„Ano, ale ten název je tak trochu... konfrontační, nezdá se vám? *Mělas to vědět.* Tohle si přece říkáme pokaždé, když koukáme na tiskové konference politiků, kteří vystavili na Twitter fotku svého penisu anebo měli paralelní vztah, a jejich ženy stojí vedle nich a hledí jako vyoraná myš. Jako že *fakt? Vážně tě to překvapilo?*“

„Taková žena se bezpochyby cítí překvapená,“ přikývla Grace. „Otázka zní: *měla by být překvapená?* Nedalo se nějak zabránit tomu, aby se do téhle situace dostala?“

„Tak proto jste zvolila tenhle název?“

„Ano i ne,“ odpověděla Grace. „Můj původní favorit zněl: *Je třeba brát ohledy.* Ale nikomu ten skrytý odkaz nedošel. Prý to bylo až moc literární.“